

COMMUNISM – IDEAS AND PRACTICES IN POLAND 1944–1989

TABLE OF CONTENTS

KATARZYNA CHMIELEWSKA, AGNIESZKA MROZIK, GRZEGORZ WOŁOWIEC <i>New Perspectives of Studies on Communism in Post-war Central and Eastern Europe</i>	5
--	---

POWER

KATARZYNA CHMIELEWSKA <i>Legitimation of Communism. To Build and to Demolish</i>	25
TOMASZ ŻUKOWSKI <i>Erotism and Power</i>	63
ANNA SOBIESKA <i>The Socialist Education Ideals and Models of Patriotism. Selected Problems of the Polish Postwar Pedagogics and the Education Policy of the People's Republic of Poland</i>	95
GRZEGORZ WOŁOWIEC <i>Red and Brown. On the Legitimation of Communism in Poland Once Again</i>	139

EMANCIPATION

AGNIESZKA MROZIK <i>“Cause a Girl is People”. Projects and Policies of Women's Emancipation in Post-war Poland</i>	185
ARÁNZAZU CALDERÓN PUERTA <i>An Adventure in the Steelworks and in Marienstadt. Family and Emancipation of Women in the Polish Cinema of the '50s</i>	225

- ELIZA SZYBOWICZ
The “Adolescent Sphinx”. (Post-)Thaw Novel for Girls 247

COMMUNISM AND ANTICOMMUNISM

- ANNA ZAWADZKA
The Waning of Communism in the People’s Republic of Poland. The Case of Discourse on Intelligentsia 285

- PAWEŁ RAMS
The Thought of Stanisław Brzozowski in Polish Academic Writing and Journalism in the Years 1945–1974. Currents, Parallels, Polemics 319

- ANNA ARTWIŃSKA
Communist (Auto)biographies. Teresa Torańska’s “Oni”: Stalin’s Polish Puppets in the Perspective of Modern Paradigms of Understanding the Past 347

OPPOSITIONS

- BARTŁOMIEJ STARNAWSKI
“Here I stand, I cannot do otherwise” – Around “The Open Letter to the Party” and the Notion of Revisionism in the Perspective of Rhetorical Discourse Analysis of the Discourse About the Political Opposition in Poland in the 1960s 377

- KAJETAN MOJSAK
Around Jerzy Andrzejewski’s “Miazga”, Kazimierz Brandys’ “Nierzeczywistość” and Polish Leftist Thought of the Late ‘60s and Early ‘70s 435

- KRZYSZTOF GAJEWSKI
Conspiring as a Business. “Communism” in the Language of the 1980s Opposition, Based on the Example of “The Little Conspirator” 469

SPIS TREŚCI

KATARZYNA CHMIELEWSKA, AGNIESZKA MROZIK, GRZEGORZ WOŁOWIEC Nowe perspektywy studiów nad komunizmem w powojennej Europie Środkowo-Wschodniej	5
---	---

WŁADZA

KATARZYNA CHMIELEWSKA Uprawomocnienie komunizmu. Budować i burzyć	25
TOMASZ ŻUKOWSKI Erotyka i władza	63
ANNA SOBIESKA Socjalistyczne ideały wychowawcze i modele patriotyzmu. Z problematyki polskiej powojennej myśli pedagogicznej i polityki oświatowej PRL-u	95
GRZEGORZ WOŁOWIEC Czerwone i brunatne. O nacjonalistycznym uprawomocnieniu komunizmu w Polsce raz jeszcze	139

EMANCYPACJA

AGNIESZKA MROZIK „Bo dziewczyna to ludzie”. Projekty i polityki emancypacji kobiet w powojennej Polsce	185
ARÁNZAZU CALDERÓN PUERTA Przygoda w hucie i na Mariensztacie. Rodzina i emancypacja kobiet w polskim kinie lat 50.	225
ELIZA SZYBOWICZ „Sfinks w wieku podlotka”. (Po)odwilżowa powieść dla dziewcząt	247

KOMUNIZM I ANTYKOMUNIZM

ANNA ZAWADZKA

Zanikanie komunizmu w PRL-u. Przypadek dyskursu
o inteligencji 285

PAWEŁ RAMS

Obecność myśli Stanisława Brzozowskiego w polskim
piśmiennictwie naukowym i publicystycznym lat
1945–1974. Nurty, polemiki, paralele 319

ANNA ARTWIŃSKA

Komunistyczne auto/biografie. *Oni* Teresy Torańskiej
w perspektywie współczesnych paradygmatów
rozumienia przeszłości 347

OPOZYCJE

BARTŁOMIEJ STARNAWSKI

Tu stoję, inaczej nie mogę... Wokół *Listu otwartego
do Partii* oraz pojęcia „rewizjonizmu”
w perspektywie analizy retorycznej dyskursu o opozycji
politycznej lat 60. w Polsce 377

KAJETAN MOJSAK

Wokół *Miazgi* Jerzego Andrzejewskiego,
Nierzeczywistości Kazimierza Brandysa i polskiej myśli
lewicowej przełomu lat 60. i 70. 435

KRZYSZTOF GAJEWSKI

Knucie jako biznes. „Komunizm” w języku opozycji lat
80. na przykładzie *Małego konspiratora* 469

Noty o autorach 491

Indeks osób 497

Table of contents 513